

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Προκλητική ενέργεια

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΠΑΝΑΝΟΥ**
d.pananou@realnews.gr

Έλλα αντιδράσεων προκαλεί η απόφαση του Τούρκου Προέδρου **Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν** να μετατρέψει την ιστορική βυζαντινή Μονή της Χώρας σε τζαμί. Πέρα από τις πολιτικές αντιδράσεις που επισύρει μια τέτοια απόφαση, κορυφαίοι πανεπιστημιακοί και άνθρωποι των γραμμάτων, γνώστες της ιστορικής αξίας του μνημείου, αναφέρουν στη **Realnews** ότι πρόκειται για μια προκλητική ενέργεια που δεν θίγει μόνο την Ελλάδα, αλλά ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα. Μάλιστα, δεν διστάζουν να χαρακτηρίσουν «καταστροφικό γεγονός» τη μετατροπή της μονής σε τζαμί, επιμύνας ότι με αυτόν τον τρόπο το μνημείο θα ζημιωθεί, καθώς οι νέοι μελετητές δεν θα έχουν πρόσβαση στα μοναδικά έργα τέχνης που φιλοξενούνται στο εσωτερικό του.

Μετά τον βυζαντινό ναό της Αγίας Σοφίας, που λειτουργούσε ως μουσείο για 79 χρόνια και μετατράπηκε σε τζαμί, η Μονή της Χώρας, γνωστή σήμερα ως Καριγιέ Τζαμί (Kariye Camii), στην Κωνσταντινούπολη, αποτελεί τη συνέχεια της πολιτικής από τη γειτονική χώρα, που δείχνει να μη σέβεται την ιστορία των κορυφαίων μνημείων. Η απόφαση μετατροπής του μουσείου της Μονής της Χώρας σε τζαμί είχε ληφθεί από τον Τούρκο Πρόεδρο το 2020, μαζί με αυτή για την Αγία Σοφία. Αμέσως είχαν ξεκινήσει οι προετοιμασίες, αλλά στη συνέχεια «πάγωσαν» προκειμένου, όπως είχε γίνει τότε γνωστό, να πραγματοποιηθούν έργα αποκατάστασης. Τα έργα αυτά ολοκληρώθηκαν τελικά μετά από τριάντισι χρόνια και σύμφωνα με τουρκικά δημοσιεύματα, το μνημείο επισήμως πλέον από τη Δευτέρα του Πάσχα λειτουργεί ως τζαμί.

Η Μονή της Χώρας είναι το σημαντικότερο μνημείο της εποχής των Παλαιολόγων. Λόγω των μοναδικών εικονογραφικών στοιχείων του, αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα καλλιτεχνικά δημιουργήματα της βυζαντινής τέχνης. Σήμερα, τα ψηφιδωτά της μονής περιλαμβάνονται μεταξύ των καλύτερα σωζόμενων δειγμάτων της βυζαντινής τέχνης που υπάρχουν στη σημερινή Τουρκία. Εδώ και δεκαετίες, οι ειδικοί βυζαντινολόγοι έχουν χαρακτηρίσει το μνημείο ως τρισδιάστατο έργο τέχνης, καθώς τα μοναδικά ψηφιδωτά του και οι τοιχογραφίες του μοιάζουν σαν να κυριαρχούν στον χώρο.

Η ίδρυση του βυζαντινού χριστιανικού μοναστηριού τοποθετείται στον 6ο αιώνα, αλλά απέκτησε τη σημερινή του μορφή στις αρχές του 14ου αι. από τον λόγιο **Θεόδωρο Μετοχίτη**. Κατά τον 16ο αιώνα η μονή, που βρίσκεται νότια του Κεράτιου Κόλπου και σε κοντινή απόσταση από τα θεοδοσιανά τείχη, μετατράπηκε από τους Οθωμανούς σε τζαμί και το 1947 λειτούργησε ως μουσείο. Μετά από απόφαση του τουρκικού Ανώτατου Δικαστηρίου, το 2019, μετατρέπεται και πάλι σε τζαμί, προκαλώντας την αντίδραση ιστορικών, διεθνολόγων και βυζαντινολόγων από την Ελλάδα και την Ευρώπη.

© **Λέφτερ Μαρμπόπουλος**
 Επίσημη καθηγήτρια Βυζαντινής
 Τέχνης στο Πανεπιστήμιο
 του Μπέρμινγχαμ

■ **Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ** της Χώρας χτίστηκε ως τμήμα μονής μεταξύ των ετών 1316 και 1321 από τον βυζαντινό πολιτικό Νικόλαο Μεσαρίτη. Διαθέτει την πιο γνωστή και καλύτερα διατηρημένη ακολουθία βιβλικών ψηφιδωτών (στο κυρίως σώμα του ναού και στους νάρθηκές του) και τοιχογραφίες στο πλαϊνό ταφικό παρεκκλήσι που έχουν διατηρηθεί από τη βυζαντινή εποχή. Εδώ και πολλά χρόνια είναι προσβάσιμη σε τουρίστες και μελετητές -και φυσικά στους κατοίκους της Κωνσταντινούπολης- ως μη θρησκευτικό μουσείο. Ποτέ δεν προοριζόταν για τζαμί και είναι ακατάλληλη για τον σκοπό αυτό, αφού χτίστηκε για να φιλοξενήσει την ορθόδοξη ιεροτελεστία.

Δεν ξέρω πώς θα φιλοξενηθούν οι αλλόθρησκοι επισκέπτες, εάν η εκκλησία μετατραπεί σε τζαμί, αλλά ως ένα από τα κορυφαία τουριστικά αξιοθέατα της πόλης, και σίγουρα με τα καλύτερα διατηρημένα μωσαϊκά και νωπογραφίες από τη βυζαντινή εποχή στην Τουρκία, θα ήταν καταστροφικό αν απαγορευόταν η πρόσβαση σε διεθνείς μελετητές και τουρίστες από όλον τον κόσμο.

ΛΟΓΩ των μοναδικών εικονογραφικών στοιχείων, η Μονή της Χώρας αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα καλλιτεχνικά δημιουργήματα της βυζαντινής τέχνης

Κατακραυγή για τη βεβήλωση από τον Ερντογάν

«Καταστροφική η μετατροπή της Μονής της Χώρας σε τζαμί», δηλώνουν Έλληνες και ξένοι ακαδημαϊκοί